

Sammanfattning

Fråga om utdömande av vite på grund av överträdelse av avtalsbestämmelse om förbud mot konkurrens.

ARBETSDOMSTOLENDOM
2005-03-16
StockholmDom nr 28/05
Mål nr B 113/03**KLAGANDE OCH MOTPART**

Lidköping Bilfrakt AB:s konkursbo, c/o advokaten Peter Bengtsson,
Advokatbyrån Eriksson & Bengtsson AB,
Fabriksgatan 2, 531 30 LIDKÖPING
Ombud: advokaten Ulf Andersen, Lindskog Malmström Advokatbyrå,
Box 27707, 115 91 STOCKHOLM

KLAGANDE OCH MOTPART

L.M. i LIDKÖPING
Ombud: advokaten Lars-Ola Högsborn, Advokaterna Swanfeldt Högsborn
Eriksson, Mellbygatan 20, 531 51 LIDKÖPING

SAKEN

vite på grund av anställningsavtal

ÖVERKLAGAD DOM

Lidköpings tingsrätts dom 2003-09-30 i mål nr T 772-02

Tingsrättens dom, se bilaga.

Sedan Lidköping Bilfrakt AB överklagat tingsrättens dom har bolaget den 26 april 2004 försatts i konkurs. Lidköping Bilfrakt AB:s konkursbo har därefter övertagit bolagets talan.

Konkursboet har yrkat att Arbetsdomstolen, med ändring av tingsrättens dom, förpliktar L.M. att till konkursboet, såsom vite, utge 1 000 000 kr eller det högre belopp än 100 000 kr som domstolen finner skäligt jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 14 juli 2002 till dess betalning sker. Konkursboet har vidare yrkat att Arbetsdomstolen förpliktar L.M. att till boet utge ersättning för rättegångskostnader dels vid tingsrätten, dels i Arbetsdomstolen.

L.M. har yrkat att Arbetsdomstolen helt ogillar konkursboets talan och befriar honom från skyldigheten att utge ersättning för rättegångskostnader vid tingsrätten. L.M. har vidare yrkat ersättning för sina rättegångskostnader såväl vid tingsrätten som i Arbetsdomstolen.

Parterna har bestritt varandras ändringsyrkanden.

Målet har avgjorts efter huvudförhandling. Vid denna har hållits förnyade förhör under sanningsförsäkran med R.S. och L.M. samt förnyade vittnesförhör med A-O.B., T.L. och A.M. Delar av de uppgifter som L.M. och A.M. lämnade vid tingsrätten har förebringats genom banduppspelning.

De uppgifter som K.M. lämnade vid tingsrätten har redovisats genom uppläsning ur tingsrättens dom. Vidare har konkursboet åberopat viss skriftlig bevisning.

Parterna har åberopat i huvudsak samma omständigheter som vid tingsrätten och har till utveckling av sin talan i allt väsentligt åberopat detsamma som finns antecknat i tingsrättens dom. Konkursboet har dock numera frånfällt påståendet att L.M. skulle ha hjälpt Vinningabolaget med dekorerat av bilar. Vidare har L.M., för det fall att Arbetsdomstolen finner att han i något hänseende har brutit mot konkurrensklausulen, här gjort gällande att vitet skall jämkas till noll enligt 38 § avtalslagen med hänsyn till att överträdelsen bör betraktas som ringa mot bakgrund av att den skada som bolaget har lidit är begränsad.

Domskäl

Det är ostridigt att ett anställningsavtal träffats mellan Grödinge Bilfrakt AB och L.M. samt att avtalet innehåller en konkurrensklausul med föreskrift om att L.M. skall utge ett vite om 1 000 000 kr vid avsiktlig eller grovt vårdslös överträdelse av klausulen (punkten 7.1 i anställningsavtalet).

Den huvudsakliga frågan i målet gäller om L.M. har överträtt konkurrensklausulen. Konkursboet har gjort gällande att L.M. har brutit mot klausulen i flera olika avseenden. Arbetsdomstolen behandlar i det följande först de skilda påståendena och gör därefter en sammanfattande bedömning i frågan.

Har L.M. bidragit till finansieringen av Vinningabolaget?

L.M. har förnekat att han har bidragit till finansieringen av Vinningabolaget. Han har i Arbetsdomstolen uppgett att han den 28 juli 2000 lånade ut 300 000 kr till sin dotter L.M.N., att dottern samma dag använde 120 000 kr av dessa medel i samband med ett bilköp samt att hon och A.M. vid tillfället även i övrigt behövde pengar för att bl.a. renovera sitt hus.

Enligt domstolens mening har konkursboet inte lyckats vederlägga L.M:s uppgifter i denna del. Uppgifterna skall ses mot bakgrund av att verksamheten i Vinningabolaget inleddes först i januari 2002, alltså en ganska lång tid efter det att L.M. lånade ut medlen till L.M.N. Arbetsdomstolen finner att det inte kan anses utrett att L.M. har bidragit till finansieringen av Vinningabolaget på det sätt som konkursboet har påstått.

Har L.M. varit Vinningabolaget behjälplig i samband med beställningar av transporter?

L.M. har förnekat att han skulle ha varit Vinningabolaget behjälplig i samband med beställningar av transporter. Han har uppgett att han inte minns att han vid något tillfälle skulle ha talat med T.L. i telefon samt att han i varje fall inte har diskuterat några transporter med honom.

Mot L.M:s uppgifter står T.L:s berättelse. T.L. har uppgett att han i anslutning till sina iakttagelser antecknade vad som hade förekommit. T.L. har även i Arbetsdomstolen lämnat detaljerade uppgifter om att L.M. i stor utsträckning har vistats på Vinningabolagets kontor samt att denne för Vinningabolagets räkning vid ett telefonsamtal svarat på frågor om beställning av transporter. T.L. har uppgett att han vid telefonsamtalet fick intrycket att L.M. var mycket väl insatt i bolagets verksamhet.

Som tingsrätten har konstaterat saknas det anledning att anta att T.L. skulle lämna felaktiga uppgifter. Det saknas även i övrigt skäl att inte godta hans uppgifter. Genom T.L:s uppgifter är det, som tingsrätten funnit, styrkt att L.M. har varit Vinningabolaget behjälplig i samband med beställningar av transporter. Vad T.L. har uppgett ger vidare stöd för slutsatsen att L.M. var väl insatt i Vinningabolagets verksamhet.

Har L.M. medverkat till A.M:s försök att få trafiktillstånd för Vinningabolaget?

L.M. har förnekat att han skulle ha medverkat till A.M:s försök att få aktuellt trafiktillstånd. Han har vidgått att han, i egenskap av arbetsgivare, upprättat intyg avseende A.M. Vidare har han i anledning av de av konkursboet åberopade telefonlistorna avseende hans bostadstelefon, uppgett att det inte var han utan A.M. som vid flera tillfällen ringde samtal till bl.a. länsstyrelsen.

Vad L.M. har uppgett i denna del kan enligt domstolens mening inte lämnas utan avseende. Arbetsdomstolen finner att konkursboet inte har förmått visa att L.M. har medverkat till A.M:s försök att få trafiktillstånd för Vinningabolaget, i varje fall inte på ett sätt som kan anses strida mot konkurrensklausulen.

Har L.M. kontaktat kreditgivare, bl.a. DKV, i syfte att skaffa krediter till Vinningabolaget?

L.M. har förnekat att han skulle ha kontaktat kreditgivare i syfte att skaffa krediter till Vinningabolaget. Han har uppgett att han inte minns att han skulle ha diskuterat krediter med A-O.B.

Mot L.M:s uppgifter står A-O.B:s berättelse. A-O.B. har även i Arbetsdomstolen lämnat mycket detaljerade uppgifter om att L.M. varit i telefonkontakt med honom i syfte att hjälpa Vinningabolaget att få kredit.

Det saknas skäl att anta att A-O.B. skulle lämna felaktiga uppgifter. Även i övrigt saknas det anledning att inte godta hans uppgifter. Genom A-O.B:s berättelse är det alltså, som tingsrätten funnit, styrkt att L.M. avsiktligt har kontaktat kreditgivare, i varje fall DKV, i syfte att skaffa kredit för Vinningabolaget.

Har L.M. dels deltagit som representant för Vinningabolaget i samband med en resa till Nya Zeeland i januari 2002, dels företrätt och representerat Vinningabolaget i samband med en konferens på TT-Line den 15-16 maj 2002?

L.M. har i denna del uppgett i huvudsak följande. Det är riktigt att han deltog i de aktuella resorna och att han därvid på deltagarförteckningarna angavs som företrädare för Vinningabolaget. Han deltog emellertid i realiteten inte som företrädare för Vinningabolaget, utan som privatperson. Inför resan till Nya Zeeland hade han en telefonkontakt med A.G. vid Konkursverket och fick besked om att hans deltagande i resan inte skulle strida mot konkurrensklausulen.

Vad som framkommit om de båda resorna ger enligt Arbetsdomstolens mening vid handen att det var fråga om resor med deltagande av personer som representerade företag med affärsrelationer till de företag som finansierade resorna. Även om det inte var fråga om att utföra något egentligt arbete för Vinningabolagets räkning under resorna måste det antas att redan L.M:s närvaro innebar att han framstod som en företrädare för det bolaget. Detta gäller i synnerhet med tanke på hans bakgrund som en känd företagare i branschen. Vad L.M. uppgett om sitt samtal med en tjänsteman vid Konkursverket föranleder ingen annan bedömning än den nu gjorda.

Arbetsdomstolen finner på grund av det anförda att det är visat i målet att L.M. uppträtt som representant för Vinningabolaget på det sätt som konkursboet har gjort gällande.

Har L.M. kontaktat flera av Lidköping Bilfrakt AB:s fasta kunder?

L.M. har förnekat att han skulle ha kontaktat flera av Lidköping Bilfrakt AB:s fasta kunder. Beträffande de av konkursboet åberopade telefonlistorna har han även i denna del anförat att det inte var han, utan A.M., som har ringt till bolagets kunder.

Arbetsdomstolen finner i likhet med tingsrätten att konkursboet inte har visat att L.M. har kontaktat flera av Lidköping Bilfrakt AB:s fasta kunder.

Sammanfattande bedömning av den huvudsakliga frågan om överträdelse av konkurrensklausulen har skett

Det ligger i sakens natur att det i vissa fall kan föreligga betydande bevisvårigheter för den part som gör gällande att någon har överträtt en konkurrensklausul. Detta gäller särskilt i fall då den konkurrerande näringsverksamheten åtminstone utåt bedrivs av någon annan och överträdelsen består i medverkan i denna verksamhet genom rådgivning och liknande. De exempel som konkursboet har pekat på kan i och för sig ses som ganska begränsade inslag i en sådan medverkan i strid mot konkurrensklausulen. Enligt domstolens mening måste man emellertid i en tvist som den föreliggande se mera till helheten än till de enskilda exempel som befunnits styrkta. Det kan inte rimligen begäras att den part som vill föra talan om överträdelse av en klausul av det aktuella slaget skall säkra bevisning om ett mycket stort antal enskilda handlingar som innefattar ett brott mot avtalet. Vad som framkommit i målet ger enligt domstolens mening det allmänna intrycket att L.M. i inte ringa utsträckning har medverkat i Vinningabolagets verksamhet på ett sätt som strider mot konkurrensklausulen.

Sammanfattningsvis finner domstolen *dels* att det är styrkt att L.M. i de hänseenden som angetts i föregående avsnitt avsiktligt har bistått Vinningabolaget med råd och dåd och därmed avsiktligt brutit mot konkurrensklausulen, *dels* att utredningen även sammantaget ger en bild av att han avsiktligt har brutit mot konkurrensklausulen i inte obetydlig utsträckning. Det är detta synsätt som enligt domstolens mening bör vara utgångspunkten för bedömningen av frågan om jämkning av det avtalade vitet.

Jämkning av vitesbeloppet

L.M. har yrkat att konkurrensklausulen, som omfattar ett vite om en miljon kronor, skall jämkas så att vitet helt bortfaller och har därvid åberopat 38 § avtalslagen. Enligt den paragrafen kan en utfästelse att inte bedriva verksamhet av visst slag jämkas efter skälighet. Med hänsyn till att anställningsavtalet och den däri intagna konkurrensklausulen tillkom som ett led i L.M:s försäljning av sitt företag kan omfattningen av det enligt klausulen avtalade konkurrensförbudet inte i sig anses oskälig mot L.M., något han måhända inte heller gör gällande i målet. L.M:s yrkande om jämkning av vitesbeloppets storlek får i stället prövas enligt 36 § avtalslagen. Utgångspunkten för denna prövning är givetvis att avtal skall hållas. Även om det i det föreliggande fallet är fråga om en avtalsbestämmelse i ett anställningsavtal måste det beaktas att detta utgjorde ett led i en affärsmässig uppgörelse. Bara i den utsträckning vitesbeloppets storlek med hänsyn till omständigheterna kan anses oskäligt kan det jämkas. Vid överträdelse av en konkurrensklausul har vitet i princip den funktionen att den berättigade inte behöver utreda och bevisa vilken skada överträdelsen medfört, något som det kan vara mycket svårt att göra.

Domstolen bedömer jämningsfrågan på följande sätt. Att Vinningabolagets verksamhet, som L.M. i strid med konkurrensklausulen har stött, har orsakat Lidköping Bilfrakt AB skada i konkurrenshänseende är klarlagt. Arbetsdomstolen kan inte finna att vad som är utrett om den skada Lidköping Bilfrakt AB lidit på grund av L.M:s brott mot konkurrensklausulen i sig utgör skäl för jämkning av det avtalade vitesbeloppet. Som domstolen har framhållit i det föregående har L.M. i och för sig brutit mot konkurrensklausulen i inte obetydlig utsträckning. Samtidigt kan konstateras att det var fråga endast om stöd på olika sätt till A.M:s företag. Det var alltså inte fråga om en konkurrerande verksamhet som bedrevs direkt i L.M:s eget namn, och det har inte styrkts att L.M. direkt medverkat till att Lidköping Bilfrakt AB:s kunder gått över till konkurrenten. Det bör vidare beaktas att anställningstiden enligt anställningsavtalet var endast sju månader mot en lön av sammanlagt omkring 130 000 kr och att L.M. enligt köpeavtalet, som tillsammans med anställningsavtalet ingår i en enda affärsuppgörelse av innebörd att L.M. för en köpeskilling om sju miljoner kronor sålde sitt företag, också är bunden av en konkurrensklausul med ett vite om fem miljoner kronor. Vid en samlad bedömning finner Arbetsdomstolen att ett högre vitesbelopp enligt anställningsavtalet än 400 000 kr inte kan anses skäligt mot L.M.

Rättegångskostnader

Utgången i målet innebär att konkursboets talan vinner endast delvis bifall. Jämningsfrågan kan dock inte anses ha medfört några nämnvärda rättegångskostnader. Enligt domstolens mening bör L.M. anses som förlorande part både vid tingsrätten och i Arbetsdomstolen. Han skall därför förpliktas att fullt ut ersätta konkursboet för rättegångskostnader i båda instanserna. Såvitt gäller rättegångskostnaderna vid tingsrätten har boet förklarat att dess yrkande i fråga om ombudsarvode begränsas till att gälla 120 000 kr. L.M. har inte riktat någon invändning mot de av konkursboet yrkade beloppen.

Domslut

1. Med ändring av tingsrättens dom förpliktar Arbetsdomstolen L.M. att till Lidköping Bilfrakt AB:s konkursbo utge fyrahundratusen (400 000) kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 14 juli 2002 tills betalning sker.
2. L.M. skall till konkursboet utge ersättning för rättegångskostnader
 - a) vid tingsrätten med etthundrafemtiofemtusentvåhundra nitton (155 219) kr, varav 120 000 kr avser ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för tingsrättens dom tills betalning sker, och
 - b) i Arbetsdomstolen med nittioentusen (91 000) kr, varav 75 000 kr avser ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för Arbetsdomstolens dom tills betalning sker.

Ledamöter: Michaël Koch, Sören Öman, Eva Plogeus, Bengt Huldt,
Agnes Günther, Gunilla Kevdal och Margareta Zandén (skiljaktig).

Sekreterare: Lars Brandt

Ledamoten Margareta Zandéns skiljaktiga mening

Jag instämmer i tingsrättens bedömning såvitt gäller L.M:s skyldighet att utge vite till konkursboet och anser därför att tingsrättens dom i den delen bör fastställas.

Överröstad i denna del av målet är jag i övrigt ense med majoriteten.

Tingsrättens dom (ledamöter: Fredrik Chambert, Staffan Jansler och Göran Edvardsson)

YRKANDEN M.M.

Lidköping Bilfrakt AB (nedan benämnt Bilfrakt) har yrkat att tingsrätten skall förplikta L.M. att till Bilfrakt, såsom vite, utge 1 000 000 kr eller det lägre belopp som domstolen finner skäligt. Bilfrakt har vidare yrkat ränta på beloppet enligt 4 § och 6 § räntelagen från dagen för delgivning av stämningen tills dess betalning sker.

L.M. har bestritt Bilfrakts yrkande men vitsordat yrkad ränta som skälig i och för sig.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

Bilfrakt har anfört följande: Grödinge Bilfrakt AB (nedan benämnt Grödinge) är moderbolag i en koncern omfattande tre dotterbolag av vilka Bilfrakt numera utgör ett. Koncernen omsätter årligen cirka 150 milj. kr. Verksamheten i koncernen omfattar transporter och logistiktjänster till speditörer och företag och har uppdrag inom såväl Sverige som övriga Europa. Under 1998/1999 omsatte Bilfrakt (då med firma L.M. Transport Aktiebolag) 22,6 milj. kronor och uppvisade ett positivt resultat. Fram till och med den 1 februari 2000 ägde L.M. samtliga aktier i Bilfrakt. Företaget var ett familjeföretag. L.M. var ensam styrelseledamot och firmatecknare. Hans hustru K.M. var suppleant. Även L.M.N., dotter till L.M., och A.M., gift med L.M.N, arbetade i bolaget. I företaget var 19 personer anställda. Under 1999 diskuterades mellan Grödinge och L.M. en överlåtelse av samtliga aktier i Bilfrakt. L.M. var i sin egenskap av grundare och företrädare för Bilfrakt av stor betydelse för Grödinges intresse att förvärva rörelsen och för vilket pris Grödinge var villigt att betala för aktierna. Det var också angeläget för Grödinge att L.M. under en övergångsperiod var Grödinge behjälpligt med att komma in som ny ägare i bolaget. L.M. hade upparbetat ett gott anseende som transportör och hade en stor kontaktyta, vilket Grödinge var väl medvetet om och intresserat av. Bilfrakt hade många transportuppdrag och kunder och det var nödvändigt att L.M. fanns kvar i bolaget med hänsyn till den personliga kopplingen mellan kunderna och bolaget. L.M:s betydelse för Grödinges förvärv av aktierna i Bilfrakt kan symboliseras av att Grödinge som villkor för aktieöverlåtelsen uppställde att L.M. under en tid efter aktieöverlåtelsen skulle kvarstå i och verka för Bilfrakt och att han, efter att han lämnat verksamheten, under viss tid skulle avhålla sig från med Bilfrakt konkurrerande verksamhet. Mot bakgrund av dessa förutsättningar träffades den 31 januari 2000 mellan Grödinge och L.M. ett köpeavtal innebärande att Grödinge förvärvade samtliga aktier i Bilfrakt av L.M. för en köpeskilling om sju milj. kr. Aktierna tillträdde den 1 februari 2000. I avtalet finns en konkurrensklausul. Som ett led i affärsuppgörelsen träffades den 31 januari 2000 även ett anställningsavtal. Enligt detta skulle L.M. arbeta i Bilfrakt till den 31 augusti 2000 varefter anställningen skulle upphöra. Dock var parterna enligt avtalet överens om att de skulle

diskutera hur och i vilka former L.M. efter utgången av augusti 2000 skulle vara verksam i Bilfrakt. Även i anställningsavtalet fanns en konkurrensklausul enligt vilken L.M. åtog sig vid vite av en milj. kr att under en period om 60 månader efter anställningens upphörande inte ta anställning i med Bilfrakt konkurrerande företag, inte ingå som delägare i sådant företag eller på annat sätt bistå med råd eller dåd och inte själv eller genom annan påbörja eller driva konkurrerande verksamhet. Införandet av denna klausul i avtalet skedde inte helt friktionsfritt. – A.M., som hade arbetat i Bilfrakt sedan 1989, begärde i december 2000 tjänstledigt fram till den 14 juni 2001 vilket beviljades. Under tjänstledigheten sade han upp sig och startade den 15 oktober 2001 verksamhet i A.M. i Vinninga AB (nedan benämnt Vinningabolaget). Bolagets verksamhet är enligt PRV att bedriva frakter och godstransporter såväl utrikes som inrikes samt därmed förenlig verksamhet. Styrelsen i bolaget utgörs av A.M. och A.J., som också är trafikansvarig. Suppleant är en person som tidigare varit anställd i Bilfrakt. Vinningabolaget bedriver en med Bilfrakt konkurrerande verksamhet. Under den tid när L.M. var anställd i Bilfrakt fram till dess att Vinningabolaget startades sade fyra anställda i Bilfrakt upp sig och arbetar nu i Vinningabolaget liksom den som nu är suppleant i detta bolag.

Bilfrakt har vidare anfört: L.M. har varit verksam i och bistått Vinningabolaget med råd och dåd. Han har finansierat delar av A.M:s start av Vinningabolaget genom att låna ut minst 300 000 kr. Vidare har han varit Vinningabolaget behjälpligt i samband med beställningar av transporter och har hjälpt till med dekorerings av bilar. Han har medverkat till A.M:s försök att få trafiktillstånd för Vinningabolaget och har kontaktat kreditgivare bl.a. DKV i syfte att skaffa krediter till Vinningabolaget. L.M. har varit med som representant för Vinningabolaget i samband med en resa, anordnad av Volvo, till Nya Zeeland vilken påbörjades den 5 januari 2002. Han har företrätt och representerat Vinningabolaget i samband med en konferens på TT-Line den 15 - 16 maj 2002. L.M. har kontaktat flera av Bilfrakts fasta kunder. Resultatet har blivit att de inte finns kvar som kunder hos Bilfrakt utan de är nu Vinningabolagets kunder. Detta gäller företagen Jotipack AB, Möbelteam AB, Scandinavian Gourmet AB och Kinnegrip AB. Följden har blivit att Bilfrakt förlorat ett belopp om i vart fall 4 milj. kr i årlig omsättning. L.M. har alltså, trots sitt åtagande enligt konkurrensklausulen i anställningsavtalet, inom 60 månader från anställningens upphörande antingen såsom anställd, som delägare eller genom annan påbörjat verksamhet i Vinningabolaget, som direkt konkurrerar med Bilfrakt. I vart fall har L.M. genom råd och dåd bistått företag som direkt eller indirekt konkurrerar med Bilfrakt.

L.M. har anfört: Han har inte brutit mot konkurrensklausulen i anställningsavtalet. I vart fall har det inte skett avsiktligt eller av grov vårdslöshet. Om överträdelse av klausulen anses föreligga skall vitet jämkas till noll enligt 38 § avtalslagen av följande skäl. Eventuell överträdelse är ringa. Det är fråga om en konkurrensklausul som finns i ett anställningsförhållande. Anställningen i Vinningabolaget har varat

endast en kort tid. Det är fråga om ett vitesbelopp om en milj. kr mot en privatperson.

L.M. har vidare anfört: Hans anställning i Bilfrakt upphörde i augusti 2000. Vinningabolaget började sin verksamhet vid årsskiftet 2001/02. L.M. har inte genom råd eller dåd eller på annat sätt biträtt nämnda bolag och inte heller företrätt det. Han har inte kontaktat eller bearbetat kunder hos Bilfrakt. Varken han eller hans hustru har finansierat verksamheten i Vinningabolaget. Han har inte ringt till länsstyrelsen om trafikillstånd. Det är A.M. som gjort det från hans telefon. L.M. har deltagit i de av Bilfrakt angivna resorna. Dessförinnan ringde han upp en jurist på Konkurrensverket som förklarade att resorna inte stred mot konkurrensklausulen. L.M. har inte kontaktat kreditgivare i syfte att skaffa krediter till Vinningabolaget. Anledningen till att anställda slutade hos Bilfrakt och började arbeta för Vinningabolaget var att de nya ägarna till Bilfrakt drev verksamheten på ett annat sätt än tidigare. Kunderna var inte nöjda och ville att A.M. skulle starta en ny verksamhet.

DOMSKÄL

Ställföreträdaren för Bilfrakt, R.S., har hörts under sanningsförsäkran och uppgivit: Han var verkställande direktör i Bilfrakt under 5-6 månader efter det att L.M. slutat sin anställning i företaget men arbetade även dessförinnan i koncernen. Han deltog vid ett par tillfällen i förhandlingarna mellan Grödinge och L.M. Däremot var han inte med vid upprättandet av avtalet angående köp av aktierna i Bilfrakt. Det Grödinge köpte och var intresserat av var en kundstock, en omsättning och en ”telefonbok”. Det var L.M:s kundkontakter och omsättning samt att han gjort ett mycket bra jobb som gjorde affären intressant för Grödinge. Man köpte ett ”varumärke”. När avtalet träffades var konkurrensklausulen en naturlig del men den diskuterades fram och tillbaka. Den fick stå kvar under förutsättning att L.M:s döttrar och måg fick arbeta kvar i Bilfrakt i tre år. Anledningen till att kunder gick över till Vinningabolaget var inte att de var missnöjda med Bilfrakt utan att Vinningabolaget sänkte priset. R.S. tror att Bilfrakt förlorade 3,5 – 4 milj. kr i årlig omsättning på grund av sådan kundövergång. Vid ett tillfälle kom en chaufför till kontoret och berättade för R.S. att han träffat L.M. i Volvos tvätthall där denne stått och dragit av stripes från en trailer. L.M. hade då sagt ”du har inte sett mig här göra detta jobbet”.

L.M. har hörts under sanningsförsäkran och bekräftat de uppgifter han enligt ovan anfört till utveckling av sin talan med följande preciseringar och tillägg.

Det var rätt naturligt att konkurrensklausulen skulle finnas med i avtalet även om den angivna tiden om fem år var lite lång. Han var den drivande kraften när det gällde villkoret att hans döttrar och måg skulle få arbeta kvar i Bilfrakt. Kontakten med DKV uppstod när Bilfrakt anställde en man som tyckte att DKV var ett bra kreditkortsföretag. Företrädaren för DKV, A-

O.B., kom till Bilfrakts kontor och L.M. hälsade på honom. L.M. har aldrig förhandlat med DKV vare sig för Bilfrakts eller Vinningabolagets räkning. Däremot har A.M. haft sådan kontakt. L.M. har vid ett tillfälle visat sitt barnbarn hur man skulle göra för att dra loss dekalerna från bilar. Det var bilar som A.M. skulle köpa. L.M. deltog i resan till Nya Zeeland som privatperson. A.M. hade köpt fyra bilar av Volvo och fick en inbjudan till resan. Eftersom han just hade startat Vinningabolaget kunde han inte själv följa med. Resan med TT-Line var inte en konferensresa utan enbart en resa för att göra inköp av öl. Han har gett sin dotter L.M.N. ett lån på 300 000 kr någon gång under 2001. Hon sade inte vad hon skulle ha pengarna till. Anledningen till att A.M. ringde till länsstyrelsen på L.M:s telefon var att bolaget inte hade fått sin telefon inkopplad. Andra telefonsamtal till t.ex. gamla kunder kan L.M. ha ringt för att framföra en jul- eller nyårshälsning. Även A.M. kan ha ringt samtal till andra än länsstyrelsen från L.M:s telefon. L.M. har ibland varit på Vinningabolagets kontor och druckit kaffe.

Som vittnen har hörts A-O.B. och T.L. på Bilfrakts begäran samt K.M. och A.M. på L.M:s begäran. De har uppgivit följande.

A-O.B.: Han är anställd hos DKV, ett tyskt kreditkortsföretag. Första gången han träffade L.M. var på Bilfrakts kontor i samband med att Grödinge köpte upp Bilfrakt. I november 2001 tog A.M. kontakt med A-O.B. och förklarade att han skulle börja med transporter och att han var intresserad av DKV-kort d.v.s. dieselkredit. A-O.B. skickade ansökningsblanketter m.m. till A.M. Den 10 december 2001 ringde A.M. och bekräftade att han fått handlingarna. Sedan lämnade han över luren till L.M. som började förhandla om rabatter och priser m.m. A-O.B. förklarade att eftersom fråga var om ett nystartat företag så krävdes bankgaranti. L.M. sade att det inte var aktuellt eftersom L.M. var en känd transportör och hade ett gott rykte i branschen samt att DKV inte riskerade något. Något avtal med DKV kom aldrig till stånd.

T.L.: Han började vid polisen 1971 och var chef för Rikskriminalen i tolv år. Sedan han slutat som polis har han arbetat med undersökningar avseende sådant som ofta har sin grund i brott. Han fick i uppdrag att göra efterforskningar angående L.M. med anledning av ett avtalsförhållande som inte hade fullföljts. Han skulle ta reda på så mycket som möjligt om L.M. och om dennes affärsverksamhet. T.L. fick genom bl.a. skattemyndigheten och kronofogdemyndigheten fram uppgifter om L.M:s, A.M:s och L.M.N:s ekonomi. Det visade sig att L.M. hade en stor inkomst 2001 medan A.M. och L.M.N. inte hade någon större inkomst, i vart fall inte så att de kunde låna pengar till eller köpa ett större företag och förvärva bilar m.m. T.L. ringde hem till L.M. men K.M. svarade och uppgav att hennes man inte var hemma. T.L. förklarade att han var en presumtiv kund. K.M. sade att företaget numera ägdes av A.M. men att L.M. var väldigt mycket på företaget framför allt på förmiddagarna. T.L. fick företagets telefonnummer och ringde dit. Den som tog emot samtalet svarade "M:s". T.L. frågade efter L.M. och den som svarat förklarade att han var L.M. Det hördes att det fanns andra personer i bakgrunden. T.L. presenterade sig inte. Han sade att han var intresserad av att köpa transporttjänster. L.M. uppgav att det i och för

sig var svärsonen som numera ägde företaget men att L.M. kunde diskutera transporttjänsterna ändå. T.L. frågade om M:s kunde utföra regelbundna transporter från Sverige, förslagsvis Dalsland och Roslagen, till Tjeckien. L.M. förklarade att företaget inte utförde transporter till forna Östeuropa utan hade kyltransporter på Sverige och utomlands, främst Holland och Belgien. Han ställde sig emellertid inte avvisande till transporter till Tjeckien. T.L. frågade vad det skulle kosta och L.M. svarade att det berodde på antalet uppdrag och om det gick att få transporttjänster tillbaka till Sverige. De diskuterade även garantier. L.M. verkade ha en klar bild och insyn i Vinningabolagets ekonomi och finansiella situation. På fråga uppgav han bl.a. att företaget hade Sparbanken som bank. Efter några dagar ringde T.L. på nytt till Vinningabolaget och det var då A.M. som svarade. T.L. frågade var L.M. fanns eftersom han pratat med denne tidigare. A.M. svarade spontant att "har man en sådan svärfar så är han alltid med". A.M. bekräftade de uppgifter L.M. lämnat. Samtalen skedde i maj 2002. T.L. har haft folk som sett L.M. vara på Vinningabolagets kontor och har även sett det själv vid ett tillfälle. Han kände igen L.M. från passfoto.

K.M.: Hon har fått ett konstigt samtal om transporter till Östeuropa. Personen som ringde sade att han hade anlitat L.M. för transporter tidigare. K.M. förklarade att denne inte hade något åkeri kvar men att mågen hade ett.

A.M.: Han har inte något minne av ett telefonsamtal angående körningar på Östeuropa. Sådana har A.M. aldrig haft. Han har inte sagt att L.M. arbetar i företaget vilket denne inte heller gör. A.M. har talat med A-O.B. angående ansökan om kontokort. Denne sade att ett nystartat företag måste ha säkerhet och det hade inte A.M. L.M. har inte pratat med A-O.B. när A.M. varit närvarande. Han minns inte att L.M. tagit över luren vid något tillfälle. Han tror inte att denne gjort det. L.M. har lånat ut 300 000 kr till sin dotter L.M.N. Dessa pengar har A.M. lånat av L.M.N. för att satsa i företaget. A.M. har inte investerat annat kapital än detta i företaget. Vinningabolaget har sju dragbilar och åtta trailers vilket innebär en investering om cirka sex milj. kr. A.M. har lånat L.M:s telefon för att ringa till länsstyrelsen. Han började hyra det kontor som Vinningabolaget nu disponerar från den 1 januari 2002 men telefon och fax installerades från mitten av december 2001. Anledningen till att han inte använde denna telefon så snart den installerats var att det inte var populärt att börja använda kontoret före tillträdesdagen.

L.M. har med anledning av A-O.B:s och T.L:s vittnesmål uppgivit följande. Han vet att A.M. ringt till A-O.B. men minns inte att A.M. lämnade över telefonluren till honom. Han har inte talat med A-O.B. om bankgaranti. L.M. har aldrig pratat med T.L. om transporttjänster.

Bilfrakt har som skriftlig bevisning åberopat bl.a. en specifikation över telefonsamtal från L.M:s telefon och intyg undertecknade av L.M. angående A.M:s anställning i L.M:s bolag.

Tingsrätten gör följande bedömning.

I målet är ostridigt att ett anställningsavtal träffats mellan Grödinge och L.M. innehållande en konkurrensklausul. Bilfrakt har gjort gällande att L.M. brutit mot denna i olika avseenden som behandlas nedan.

När det gäller påståendet att L.M. finansierat A.M:s start av Vinningabolaget har L.M. vitsordat att han lånat ut 300 000 kr till sin dotter men utan att veta vad pengarna skulle användas till. A.M. har berättat att han lånat dessa pengar av L.M.N. för att satsa i Vinningabolaget. Det är osannolikt att L.M. skulle ha lånat ut ett så stort belopp utan att ha varit införstådd med vad pengarna skulle användas till. Tingsrätten finner därför styrkt att han lånat ut pengar för angivet ändamål. Härigenom måste han anses ha avsiktligt brutit mot konkurrensklausulen.

Beträffande påståendet om medverkan från L.M:s sida vid beställningar av transporter har T.L. i sitt vittnesmål lämnat uppgifter som ger stöd för att L.M. vistats i stor utsträckning på Vinningabolagets kontor och även svarat på frågor, för Vinningabolagets räkning, från presumtiva beställare av transporter. Det saknas anledning anta att T.L. skulle lämna felaktiga uppgifter. Enligt T.L. var L.M. väl insatt i Vinningabolagets verksamhet vilket visar ett större deltagande i Vinningabolagets verksamhet än vad L.M. velat medge. Tingsrätten finner därför styrkt att L.M. brutit mot konkurrensklausulen genom att vara Vinningabolaget behjälpligt i samband med beställningar av transporter.

Däremot kan påståendet att L.M. hjälpt till med dekorerings av Vinningabolagets bilar inte anses styrkt. Inte heller är styrkt att L.M. medverkat till A.M:s försök att få trafik tillstånd för Vinningabolaget på annat sätt än att han utfärdat intyg angående A.M:s anställning i L.M:s företag. Härigenom har han inte brutit mot konkurrensklausulen. I fråga om resorna till Nya Zeeland och med TT-Line kan inte anses styrkt att de varit av sådant slag eller haft sådant innehåll att de inneburit brott mot konkurrensklausulen.

Bilfrakt har vidare gjort gällande att L.M. kontaktat flera av Bilfrakts kunder som därefter istället blivit Vinningabolagets kunder. Den bevisning som åberopats av Bilfrakt i denna del är i huvudsak telefonlistor som enligt Vinningabolaget visar att samtal ringts till kunder från L.M:s telefon. Med hänsyn till de förklaringar L.M. lämnat finner tingsrätten inte styrkt att hans eventuella kontakter med Bilfrakts kunder haft med Vinningabolaget att göra. Inte heller i detta avseende kan anses styrkt att L.M. överträtt konkurrensbestämmelsen.

Slutligen har Bilfrakt påstått att L.M. kontaktat kreditgivare i syfte att skaffa krediter till Vinningabolaget. Den bevisning som åberopats av Bilfrakt i den delen utgörs av vittnesförhör med A-O.B. Av förhöret framgår att L.M. haft telefonkontakt med A-O.B. i syfte att hjälpa Vinningabolaget att få kredit. Det saknas anledning räkna med att A-

O.B. skulle lämna felaktiga uppgifter eller att han skulle ha misstagit sig i fråga om vem han talat med eller om vad som sagts. Tingsrätten finner därför genom vittnesmålet styrkt att L.M. även i detta avseende brutit mot konkurrensklausulen.

Eftersom L.M. överträtt konkurrensklausulen kan utdömande av vitet komma i fråga. Han har emellertid gjort gällande att skäl för jämkning föreligger. Vid bedömningen av om förutsättningar för jämkning föreligger måste beaktas att bakgrunden till anställningsavtalet varit aktieöverlåtelsen. Tingsrätten finner därför att det förhållandet att konkurrensklausulen funnits i ett anställningsförhållande och att anställningen varat endast en kort tid inte utgör skäl för jämkning. Med hänsyn till vad som framkommit i fråga om anledningen till konkurrensklausulen och köpeskillingens storlek utgör inte heller vitesbeloppets storlek i sig skäl för jämkning. Däremot bör beaktas att överträdelserna av konkurrensklausulen varit relativt begränsade och att de inte visats ha orsakat skada av sådan storlek som Bilfrakt gjort gällande. Tingsrätten finner därför att det måste anses oskäligt att döma ut högre vitesbelopp än 100 000 kr.

I fråga om rättegångskostnaderna gör tingsrätten följande bedömning.

Om parts yrkande bifalles endast till en del skall vardera parten bära sin kostnad eller jämkad ersättning tilläggas en av parterna. Om vad part tappat är av endast ringa betydelse får han tillerkännas full ersättning för sina kostnader. Målet har i huvudsak gällt frågan om L.M. överträtt konkurrensklausulen i olika avseenden medan vitets storlek inte kan ha medfört någon större rättegångskostnad. Det som därför bör vara avgörande för fördelningen av rättegångskostnaderna är i vilken mån Bilfrakts påståenden om överträdelser av konkurrensklausulen har befunnits styrkta. Tingsrätten finner att vad Bilfrakt tappat inte är av ringa betydelse varför bolaget inte bör erhålla full ersättning för sina kostnader. Däremot måste Bilfrakt anses ha vunnit i sådan utsträckning att bolaget bör tillerkännas en till hälften jämkad ersättning.

Bilfrakt har yrkat ersättning för ombudsarvode med 160 000 kr. Även om en hel del arbete krävts för att få fram bevisning om i vilka avseenden L.M. överträtt konkurrensklausulen kan omfattningen och beskaffenheten av ombudets arbete inte anses ha varit sådan att högre arvode än såsom skäligt ansett 120 000 kr bör utgå.

DOMSLUT

1. L.M. skall till Lidköping Bilfrakt AB utge etthundratusen (100 000) kr jämte ränta därå enligt 6 § räntelagen från den 14 juli 2002 tills betalning sker.
2. L.M. skall vidare ersätta bolaget för rättegångskostnader med sjuttiosjotusensexhundraio (77 609) kr 50 öre, varav

60 000 kr utgör ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 §
räntelagen på 77 609 kr 50 öre från den 30 september 2003 tills
betalning sker.